

„Pálfalusi Attila képei harminc év után Budapesten!” – olvasható a MissionArt Galéria honlapjának 2010-es bejegyzésében. Valójában ez csak egyik érdekes résztörredéke Pálfalusi történetének, hiszen a tények egészét számbavéve az a döbbenetes adat szúr szemet, hogy három évtizedig – 1968 és 1999 között – egyáltalán nem szerepelt a nyilvánosság előtt. Harminc évet töltött miskolci magányában, teljesen visszavonulva a művészeti életből, amikor szülővárosa galériája – a csendes megfőző, 1999-es szombathelyi önálló kiállítását követően – végre rendezett neki egy jelzésszerű bemutatót, melyet 2008-ban kis méretű összegzés követett, ez pedig alkalmat adott arra, hogy visszatérjen az országos vérkeringésbe.

Hogyan történhetett meg mégis, hogy az önként vállalt visszavonulás nem hatott bántóan Pálfalusi alkotói kedvére, erejére és eltökéltségére? A hazai művészeti társadalomban kevés olyan eset ismeretes, hogy valakit megerősít, nem pedig elgyengít és elkedvetlenít a remetélet, az elszigeteltség. Vele éppen ez történt. Miközben a nevért elfelejtették, megfeledkeztek róla, ő képek százait és ezreit festette meg, napi rendszerességgel vetve magát az alkotásba. Önmagának, belső szükségletből és hitből dolgozott.

A már jelzett 2010-es budapesti „újráfelfedezés” egybeesett egy szerényebb kismonográfia megjelentetésével a Miskolci Galéria kiadásában, most pedig a MissionArt Galéria ismét elhozza a hatvanas évek végén és a hetvenes évek első felében készült képeit. Ezzel eleget tett annak a törté-

Bodó Galéria és Aukciós Ház–MissionArt Galéria, Budapest

A színmező-festő

neti szükségszerűségnek, hogy végre a helyére rakjuk a korszak értékeit, kitöltjük a magyar művészettörténet fehér foltjait.

A kérdéses időszakban, ötven esztendeje, Pálfalusi egyetemes léptékű képeket festett, bár nem volt tisztában azzal, mi is történik a nemzetközi porond élvonalában, annak irányadó köreiben. Nem ismerte a nagyvilágban működő szellemi rokonait. Belső spirituális szükségletből építkezett, minek következtében kiművelt egy sajátos strukturalista, a valóságtól elvonatkoztatott, önmagára reflektáló művészetet. Beledolgozta magát egy olyan értelmi és érzelmi művészeti modellbe, amelyben teljes lényével el tudott merülni, és amelyből – vice versa – ki tudta fejteni ön maga elementáris valóját. Nem üzent semmilyen konkrétumot a külvilágnak, száműzött mindenféle narratívát, egyszerűen a festészetet festette, annak legmagasabb lingvisztikai szintjén. Amilyen átéléssel a zen buddhista szerzetes mormolja az imáját, ahhoz hasonlóan spirituális tevékenységet fejtett ki Pálfalusi, melynek anyagi megnyilvánulása az életműve lett.

A hatvanas évek végén Pálfalusi piktúrája megkapta azokat a strukturalista nyelvi alapokat, melyeket a későbbiekben többféleképpen variált, eljutva Pollockra emlékeztető csorgatásos módszerig, átfeszítve a teljes alkotói szabadság individuá-

Pálfalusi Attila: Kék, fehér csikkal, 1971
zománc, vászon, 135x165 cm

lis határát. Kezdetben rácsos ikonográfia kidolgozásán munkálkodott. Fesző vonalak által kipányvázott, feszültségtől izzó képeket festett, egy másod derékszögben kereszteződő vagy párhuzamosan érintkező vonalrendszereket emelt az egyéni poétika legmagasabb szintjére. Addig húzta függőleges és vízszintes irányban a színfelvívó eszközt, míg a felület áthatolhatatlan, egységes képet nem mutatott: a festék vastagon terült

el, kitapintható barázdákat hagyva maga után. A csíkos-vonalas festmények különleges mélységi strukturalitását számos esetben oly módon nyomatékosította, hogy igazi redőnyöket használt hordozó felületként. Az úgynevezett roló-képeken tételesen erősítette a csíkozottság hatását, miközben a táblaképeket kiemelte kétdimenziós állagukból. Farostlemezre készült hasonló képeinek egy részét átlovas forogató csorgatással

alkotta meg, új textúrák felé nyitva utat, és szabadon érvényesítve a „szabályozott véletlen” elvét.

A művész meditációs hajlama szálkázással és csapkodással felvitt felt- és pontrendszerű akcióképein mutatkozott meg leginkább. Pollock csorgatásos eljárásától eltérően ő a festéket dobozból hajigálta a földre helyezett alapra, némileg eltávolodva a felületől, és merőben más perspektívát alkalmazva.

Évek és évtizedek múltával a festés Pálfalusi kizárólagos életformájává vált. Amikor elfogyott falemezkészlete, régebbi képeit vette elő, és átfestette őket. Ezzel a gesztussal mintegy felülbírálta valamikori önmagát, de nem kétséges, hogy a legkorábbi időszak számos értékes darabbal maradt így szegényebb. Erről restaurátori felfejtással lehetne végleg meggyőződni.

A Bodó Galéria és Aukciós Ház, valamint a MissionArt Galéria kezdeti együttműködésének köszönhetően tető alá hozott kiállítás kizárólag a korai időszakra összpontosít, a zománcfestékekkel és olajjal készült vonal- és rácsképeket vonultatja fel. Az impozáns térben Pálfalusi kellő eleganciával felverte a tájra fel néhai önmagát, holott tudnunk kell, ő az a művész, aki mindig ugyanazt a képet festi. Vannak ugyan korszakai, de alapjában véve munkássága ritkán látott monolitiként mutatkozik meg, így a múlt és a jövő korrelációjának klasszikus értelmezése nála kevésbé érvényes. Legelső képei legfrissebb műveiben is benne vannak. (Megtékinthető március 6–24-ig.)

SZOMBATHY BALINT